

KS. MICHAŁ DĄBRÓWKA

Instytut Liturgiki i Homiletyki KUL

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rt.2016.63.12-11>

SPRAWOZDANIE Z I KONGRESU TEOLOGII PRAKTYCZNEJ:
„POLSKA KRAJEM MISYJNYM? 1050 LAT
PO PRZYJĘCIU CHRZEŚCIJAŃSTWA”.
WARSZAWA, UKSW, 19-21.09.2016

W dniach 19-21 września 2016 r. odbył się na UKSW w Warszawie I Kongres Teologii Praktycznej. Jego kontekstem bezpośrednim była 1050. rocznica chrztu Polski. Zgromadził on pastoralistów, katechetyków i homiletów z całej Polski. Kongres został zorganizowany w kluczu „widzieć – oceniać – działać” i każdego dnia podejmował kolejny etap tego paradygmatu.

Oficjalnego rozpoczęcia Kongresu dokonał Rektor UKSW – ks. prof. dr hab. Stanisław Dziekoński. Po nim głos zabrał ks. prof. dr hab. Piotr Tomasik – Dziekan Wydziału Teologicznego UKSW. W swoim wystąpieniu, powołując się na dane statystyczne dotyczące stanu religijności w Polsce, pozytywnie odpowiedział na pytanie postawione w tytule Kongresu i zaprosił do naukowej refleksji nad tym zagadnieniem. Następnie swoje słowo do uczestników skierował abp Wiktor Skworec – przewodniczący Komisji Duszpasterstwa KEP. Wyraził w nim oczekiwania tejże Komisji wobec rozpoczynającego się wydarzenia: prosił o postawienie diagnozy dotyczącej stanu wiary i duszpasterstwa w Polsce, o pomoc środowiska teologów praktycznych w konstruowaniu programów duszpasterskich na kolejne lata uwzględniających dynamikę roku liturgicznego oraz o zaangażowanie się teologów w duszpasterską *praxis* na poziomie parafii. Na zakończenie części oficjalnej został odczytany list Przewodniczącego KEP – abp. Stanisława Gądeckiego – skierowany do uczestników Kongresu.

Pierwszego dnia odbyły się dwie sesje plenarne. Pierwszą rozpoczął referat prof. dr. hab. Stanisława Rosika z UW r. pt. „Od świętego gaju do winnicy Pańskiej... Działalność misyjna i duszpasterska na etapie zaszczepiania chrześcijaństwa w Polsce i na Pomorzu (X-XIII w.)”. Po nim głos zabrał ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś z UPJPII wygłaszając referat nt. „«Kościół przyniósł Polsce Chrystusa» (św. Jan Paweł II). Rola kaznodziejstwa w chrystianizacji Polski”. Po przerwie odbyła się

druga sesja plenarna, którą rozpoczął referat bp. dr. hab. Wojciecha Osiala, prof. UKSW, pt. „Pomiędzy katechezą w parafii a szkolnym nauczaniem religii. Z historii katechizacji dzieci i młodzieży w Polsce (XVI-XXw.)”. Z kolejnym referatem nt. „W poszukiwaniu drogi. Między dziś i jutro Kościoła w Polsce” wystąpił ks. prof. dr. hab. Adam Przybecki z UAM. Po nim nastąpiła dyskusja nad zaprezentowanymi treściami. Wydaje się, że pierwszy dzień Kongresu nie do końca spełnił funkcję, jaką wyznaczył mu pierwszy krok przyjętego paradygmatu metodologicznego, jakim jest „widzieć”. Próbując znaleźć odpowiedź na pytanie postawione w tytule Kongresu, uwagę powinno się skupić bardziej na opisie obecnej sytuacji Kościoła w Polsce, niż na historycznej analizie rozwoju działalności duszpasterskiej, kaznodziejskiej czy katechetycznej.

Na drugi dzień Kongresu zaplanowano trzecią sesję plenarną, sesje tematyczne oraz spotkania poszczególnych stowarzyszeń. Celem tych wszystkich wydarzeń miała być ocena aktualnej sytuacji duszpasterskiej Kościoła w Polsce oraz sformułowanie konkretnych postulatów na przyszłość. Podczas porannej sesji plenarnej swój referat wygłosił o. prof. dr. hab. Andrzej Potocki OP z UW nt. „Nasz kraj misyjny między «dziś» i «jutro»”. Był on swego rodzaju wprowadzeniem do czterech sesji tematycznych poświęconych duszpasterstwu dzieci, młodzieży, dorosłych oraz osób starszych i chorych, które odbywały się równolegle. Podczas każdej z nich głos zabrało trzech prelegentów (pastoralista, katechetyk i homileta), a następnie odbyła się dyskusja, której owocem były konkretne postulaty wysunięte dla danego obszaru duszpasterstwa. Po południu odbyły się spotkania Stowarzyszenia Homiletyków Polskich, Stowarzyszenia Katechetyków Polskich oraz Polskiego Stowarzyszenia Pastoralistów.

Trzeci dzień Kongresu wieńczył naukową refleksję dwóch poprzednich dni przechodząc do ostatniego elementu przyjętego paradygmatu metodologicznego, czyli „działać”. Podczas porannej sesji plenarnej, jako pierwszy wygłosił referat ks. dr. hab. Tomasz Wielebski, prof. UKSW nt. „Nawrócenie pastoralne i duszpasterstwo misyjne w Polsce”. Po nim głos zabrał bp. dr. hab. Wiesław Śmigiel, prof. KUL, wygłaszając referat pt. „Planowanie duszpasterskie w kontekście współczesnych wyzwań”. Po przerwie odbyła się ostatnia – najważniejsza – sesja plenarna, w czasie której przedstawiono sprawozdania z sesji tematycznych przeprowadzonych poprzedniego dnia oraz poprowadzono pogłębioną dyskusję.

Postulaty wypracowane w czasie poszczególnych sesji tematycznych były następujące: 1) *duszpasterstwo dzieci*: domaga się ono przede wszystkim konieczności ewangelizacji, katechezy i duszpasterstwa rodziców; podstawowym jego zadaniem jest kształtowanie właściwego obrazu Boga (bliskiego, pełnego miłości do ludzi) i budowanie z Nim relacji przez modlitwę; potrzeba katechezy nie tylko szkolnej, ale także parafialnej, także dla dzieci przedszkolnych; należy pomagać dzieciom w przeżywaniu liturgii poprzez mistagogię realizowaną na ich poziomie; 2) *duszpasterstwo młodzieży*: przepowiadanie do młodzieży powinno mieć charakter osobowo-dialogiczny, tzn. oświetlać ich życie słowem Bożym używając języka komunikatywnego i zrozumiałego; należy wykorzystać potencjał tkwiący w uczestnikach ŚDM w Krakowie; należy promować, wspierać i rozkrzewiać szkolnictwo katolickie; potrzeba towarzyszenia młodzieży poprzez obecność i bliskość; nie należy bać się powierzania ludziom młodym konkretnych odpowiedzialności w Kościele; trzeba podtrzymywać

i wzmocniać współpracę rodziny, parafii i szkoły; pojawia się konieczność katechezy dorosłych dla właściwego poprowadzenia katechezy młodzieży; potrzeba zmiany mentalności: to nie katecheza parafialna uzupełnia szkolną, ale szkolna parafialną; 3) *duszpasterstwo dorosłych*: potrzeba zwrotu w duszpasterstwie w kierunku osób dorosłych (aby je formować do świętości i apostołstwa), np. poprzez dowartościowanie diakonatu stałego oraz posługi lektora i akolity; potrzeba katechezy dorosłych, jako podstawowej drogi formacji chrześcijańskiej; modele katechezy powinny wychodzić nie tyle od katechizmu, ale od doświadczeń egzystencjalnych człowieka i oświetlać je Bożą nauką; należy dowartościować elementy kerygmatyczne i mistagogiczne w przepowiadaniu słowa Bożego (np. wierność tekstom świętym, rekolekcje kerygmatyczne, wzmocnienie elementu antropologicznego i soteriologicznego w przepowiadaniu); 4) *duszpasterstwo osób starszych i chorych*: należy wychowywać wiernych do starości, w starości i przez starość; warto ukazywać charyzmat mądrości i doświadczenia tych osób; zadbać o systemową współpracę Kościoła z Państwem w kwestii pomocy tym osobom; angażować seniorów w różne formy aktywności w parafii; należy uzupełnić tematykę katechezy na każdym poziomie o temat właściwego przeżywania starości lub traktowania osób chorych i starszych; wprowadzić w parafiach jubileusze dla osób starszych; propagować osobiste apostołstwo chorych; pogłębiać rozumienie sakramentu chorych.

W dyskusji, kończącej I Kongres Teologii Praktycznej, pojawiły się następujące wątki: potrzeba nawrócenia pastoralnego, które będzie się wyrażało w przejściu od duszpasterstwa zachowawczego do duszpasterstwa misyjnego, w zdecydowanym zwrocie w kierunku formowania osób dorosłych oraz w dowartościowaniu osób świeckich, jako jednego z podmiotów duszpasterstwa; konieczność podejmowania w parafiach działań o charakterze ewangelizacyjnym – priorytetem jest tu ewangelizacja dorosłych; potrzeba programowania duszpasterskiego i skoordynowanych działań w ramach parafii i diecezji oraz włączania w to programowanie szerokiego grona osób, także świeckich (w ten sposób będzie się ich dowartościowywało i stymulowało do działania); potrzeba dowartościowania duszpasterstwa indywidualnego, które będzie polegało na duchowym towarzyszeniu poszczególnym osobom; rozwijanie praktyki adoracji Najświętszego Sakramentu w parafiach (nawet 24h/dobę); zrealizowanie celu duszpasterskiego Kościoła, jakim jest ewangelizacja, domaga się cierpliwego towarzyszenia księżom, aby dokonało się w nich nawrócenie duszpasterskie w myśl zasady, że ewangelizować może tylko ten, kto sam jest zewangelizowany; należy zwrócić szczególną uwagę na zadanie ewangelizacji i katechizacji polskich emigrantów (ze względu na ich ogromną liczbę).

Oficjalnego zakończenia I Kongresu Teologii Pastoralnej dokonał ks. prof. dr hab. Kazimierz Misiaszek UKSW. Wydarzenie to było cennym głosem w dyskusji nad kondycją Kościoła w Polsce w XXI w. Głos ten był tym cenniejszy, że nie ograniczył się jedynie do opisu sytuacji, ale nakreślił wizję różnego rodzaju rozwiązań, które – jeśli zostaną wdrożone – mogą przynieść pozytywne efekty w duszpasterstwie.